

Svět knihy na jevišti

8. ročník

SÓLO PRO ARABSKÉ LITERATURY

Před osmi lety vznikl nápad obohatit literární program mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha o divadelní část. Z nápadu se zrodila přehlídka Svět knihy na jevišti, která každoročně slouží jako most mezi literaturou a divadlem a představuje inscenace českých, moravských a slezských divadel. Soustředí se na adaptace literárních děl a divadelní hry, jež dramaturgicky navazují na zaměření knižního veletrhu a hlavní téma ročníku. Tím je ležtos arabská literatura. Je to vůbec poprvé, kdy se v Čechách v takové šíři a záběru seznamujeme s autory a problematikou tzv. arabského světa. Je to krok jistě přínosný, neboť v této oblasti máme u nás obrovské rezervy nejen ve znalostech, ale i pokud jde o otevřenost a překonání vlastních předsudků a klíšé.

Politika a náboženství lidi rozdělují, kultura spojuje

Jednou z nejtrefnějších inscenací našich fobiích a předpojatostech vůči Arabům, jejich kultuře, náboženství, způsobu života, je autorský projekt **Náš islám**, který brněnské nezávislé **divadlo Feste** hraje v režii Jiřího Honzírka již od roku 2007. V této inscenaci se říká: „*Pokud jediné obrazy, které o druhé máme, jsou obrazy šílenců, pak strach je to jediné, co dostaneme...*“ Ano, na stránkách novin, v televizních a rozhlasových vysíláních i v našich myslích zakořenila nebezpečná, zjednodušující a nepravdivá rovnice mezi terorismem a islámem, hidžábem a porušováním lidských práv, politikou a kulturou atd. Odevšad se na nás valí zprávy o boji proti islámskému terorismu, o tzv. střetu kultur a civilizací a zapomíná se na to, že arabská kultura v pravém slova smyslu je pokladnicí světové kultury a vzdělanosti, naší kultury a naší vzdělanosti, a že nabízí jeden z klíčů k pochopení naší civilizace. Mlčí se o tom, že mezi námi žijí intelektuálové, umělci, filozofové z Alžírka, Tuniska, Sýrie, Libanonu, Palestiny a dalších zemí, s nimiž setkávat se, diskutovat, naslouchat jim, je nesmírně obohacující. Přesvědčit se o tom můžete sami ve **Viola** v rámci večera nazvaného **Zelená lampa poezie** se **Sanou Hedarovou**, **Charifem Bahbouhem**, **Jaffarem Hedarem**, **Addou Keddarem** a **Rachidem Rahmou**. Neví se o nich, nebo se vědět nechce? Osmý Svět knihy na jevišti vybízí k dialogu mezi kulturami Evropy a Blízkého východu, nedělí na oni a my, nýbrž spojuje.

Pojďme se bavit o islámu, pojďme se bavit o ženách

Kromě islámu, jsou ženy dalším tématem, které zajímá české tvůrce. Postavení žen v muslimské společnosti a obraz ženy v koránu vyvíjí často zmiňovány zejména ve chvíli, kdy chce tzv. západní spo-

lečnost upozornit nejen na negativní jevy jako je porušování lidských práv – které však nejsou výsadou muslimského světa – ale také v případech, kdy jde o zpochybnění pozitivního vlivu a duchovní podstaty islámu. Ženy v těchto případech slouží jako argument, záminka, v podstatě se ocitají v pozici rukojmích té či oné strany. V **Divadle Komédie** v režii Dušana Pařízka uvádějí na toto téma úspěšnou, kontroverzní inscenaci **Černé panny** německo-turecké autorské dvojice G. Senkela a F. Zaimoglu. Boří běžnou představu o muslimských ženách jako o ženách submisivních, zneužívaných, zahalených, vykreslují zcela jiné portréty muslimek, než s jakými jsme byli dosud zvyklí se setkávat. Třebaže text vznikl na základě rešerší a setkání s muslimskými ženami, nesmíme zapomenout, že i přes jeho dokumentární kvality, jde o text umělecký, který zachycuje realitu z jistého úhlu pohledu a záměrně provokativně, neboť si to žádají zákony jeviště, kde divák chce vidět drama, konflikt. Přitom nejde o prvoplánovou provokaci a poškození islámu či muslimských věřících. Naopak, vnímáme představení pozitivně jako hozenou rukavici k debatě, kdy každá z představitelk vybízí diváky k jedinému: Pojďme se bavit o islámu. Pojďme se bavit o ženách.

Strastiplná a složitá je cesta poznání sebe sama

Súfismus, mystický směr islámu, inspiroval nejen **studenty 4. ročníku katedry alternativního a loutkového divadla DAMU**, ale také **choreografku a tanečnici Renu Milgrom**. V současné době jsou v Praze k vidění dvě inscenace **Ptačího sněmu**, stěžejního díla súfismu, jedna činoherní, druhá taneční. Zatímco studenti na scéně divadla **Disk** vycházejí ze zpracování francouzského dramatika a scenáristy J. C. Carrier, které v sedmdesátých letech 20. století připravil pro slavného režiséra Petera Brooka, choreografie Reny Milgrom se

vztahuje přímo k učení perského básníka, doktora a mystika ze 12. století – Attára. **Ptačí sněm** je alegorie, v níž lidské charaktery jsou znázorněny v ptačích postavách, jejich výmluvách a překonání sedmera údolí – v súfijském pojetí sedmi témat, která strastiplnou a složitou cestu poznání sebe sama provázejí.

Vzdálení blízci

Prvním novodobým arabským autorem uvedeným na českém jevišti je Alžírčan **Mohamed Kacimi**. Jeho **Svatou zemi** uvedla v **Rock café** režisérka Lucie Málková v překladu Jana Tošovského. Hra svým názvem evokuje izraelsko-palestinský konflikt, autor ji však do konkrétních reálií nezasadil, zrovna tak by se mohla odehrávat v Afghanistanu, Iráku, Čechách či v bývalé Jugoslávii. „Arabské divadelní hry mají často problém, že jsou velice vzdáleny našemu vnímání, a to jak historickému a společenskému, tak i estetickému. To, co nám připadá jako klíšé, může připadat Arabům krásné, to, co nám se zdá normální, může jim připadat nepřijatelné – a samozřejmě naopak. Kacimiho **Svatá země** je v tomto ohledu zcela výjimečná – není zatížena žádnou ideologií, nesnaží se nás o ničem poučit, prostě ukazuje srozumitelné lidské osudy na kontrastním pozadí války,“ říká překladatel a dramaturg inscenace Jan Tošovský. Režisérka Lucie Málková k tomu dodává: „Díky Kacimiovi náležitavému textu si klademe otázku – jak moc se nás dotýkají válečné konflikty ve více či méně vzdálených zemích? Jsou to pro nás jen barevné fotografie z raného vydání novin, kterým během kávy věnujeme stejně času jako zprávám o počasí? Svatá země odkrývá, jak silný může mít každá fotografie příběh.“

V arabském světě to věre. Ta věrava se dotýká i nás. Ať už se jedná o pnutí společenská či politická, tak především o dění kulturní, literární, divadelní ...

Lucie Němečková
dramaturgyně divadelního programu
přehlídky Svět knihy na jevišti 2011

STUDIO
SAINT GERMAIN
KLUBU ROCK CAFÉ

2010 DIVADLO KOMEDIE 2011

divadlo
Viola

Studio Saint Germain klubu Rock café

Národní 116/20, Praha 1
rezervace vstupenek: 224 933 94, 7774/917926,
divadlo@rockcafe.cz
www.rockcafe.cz

5. 4. a 15. 5. v 19.00

Mohamed Kacimi: Svatá země

Pět postav a kočka s příznačným jménem Ježíš. Každý se snaží přežít ...

režie: Lucie Málková

Svatá země je první hrou arabského dramatika, uvedenou na českých jevištích. Hra byla doposud uvedena v Izraeli a v Paříži. Jedná se o skvělý text francouzsky píšícího dramatika alžírského původu. Svatá země není tendenční ani ideologicky zatížená, ukazuje nám srozumitelné lidské osudy na kontrastním pozadí války.

Divadlo Feste / o.s. REPT

Stadion o.s. – multikulturní centrum pro nezávislou tvorbu v Brně, Kounicova 22, Brno
rezervace vstupenek: tel. 739 573 598,
rezervace@stadec.cz
www.divadlofeste.cz

16. 4. v 19.30

Tomáš P. Kačer: Náš islám

Autorský projekt brněnského divadla Feste hledající kořeny předsudků Evropanů vůči lidem a jejich způsobu života v islámských zemích a komunitách.
režie: Jiří Honzík

„Pokud jediné obrazy, které o druhých máme, jsou obrazy šilenců, pak strach je to jediné, co dostaneme...“ Samotný děj inscenace je složen z několika situací. Tři z nich se několikrát opakují a rozvíjí – ohrožení mladé ženy třemi muži s objemnou taškou v hromadné dopravě, interview televizní moderátorky s českým muslimským konvertitou a vyučování středoškolské pedagožky. V dalších situacích sledujeme muslimky, které se přistěhovaly do Evropy, americkou vojačku odcházející bojovat do Iráku či islamistického sebevraha, projev George W. Bushe atd.

Divadlo Disk

Karlova 26, Praha 1
Rezervace vstupenek: 234 244 254, 234 244 253
www.divadlodisk.cz

27. 4. v 19.30

Jean Claude Carriere, Šimon Spišák, Vít Neznal: Ptačí sněm

Hra o tisících ptáků a jejich odhodlání vydat se na cestu plnou překážek.

Druhá absolventská inscenace 4. ročníku katedry alternativního a loutkového divadla DAMU.

režie: Šimon Spišák

Cesta, která trvá roky, staletí anebo také možná nikdy nezačala. Cesta za bájným Simorgem, který je i není. Kdo je vlastně ten Simorg, potřebujeme vůbec nějakého krále? Ptačí sněm klade otázky, ale nabízí i odpovědi. Jen je třeba je spatřit. Někteří ptáci se na cestě ztratí, jiní zemřou. Někteří, protože se bojí, jiní, protože nevědí nic o lásce. Co nás vlastně čeká na konci? Je nějaký konec? A kdo ubližuje ptákům?

Divadlo Komédie

Jungmannova 1, Praha 1
rezervace vstupenek: 224 222 734
www.prakomdiv.cz

6.5. ve 20.00

Günter Senkel a Feridun Zaimoglu: Černé panny

Deset monologů deseti muslimských žen.

režie: Dušan D. Pařízek

Günter Senkel a Feridun Zaimoglu sestavili pod titulem Černé panny na základě pečlivých rešerší deset monologů deseti muslimských žen. Společnost, která bojuje o integraci etnik a náboženství i s vlastním strachem z fundamentalismu, bude těmito projevy zaskočená. Některé názory jsou radikální, některé hloupé. Jako celek však poukazují na to, že náš bezpečně uspořádaný svět se zakládá na nejednom omylu. Vztek a hrdosť těchto neomuslimských aktivistek bortí představy o stydlivě zahalených ženuškách. Odhalují zkušenosti i zášť, které se zakládají na problematickém životě mezi dvěma kulturami.

Divadlo Kampa

Nosticova 2a, Praha 1
Rezervace vstupenek: 608 777 540,
rezervace@divadlokampa.cz
www.divadlokampa.cz

13.5. ve 20.00

Arabská literární kavárna

Hosté letošního knižního veletrhu a literárního festivalu čtou ze svého díla a glosují nedávné převratné změny v arabském světě.

Účinkují: Radžá Álim (Saúdská Arábie), Abdelkader Benali (Nizozemsko / Maroko), Hasan Balásim (Finsko / Irák), Mansúra Izz ad-Dín (Egypt) a Hassúna al-Musbáhi (Tunisko).

Uvádí: Alexandra Büchler. Hudební doprovod.

Ve spolupráci s Literature Across Frontiers.

Tlumočeno: angličtina, arabština, čeština

Divadlo Viola

Národní třída 7, Praha 1
Rezervace vstupenek: tel./fax: 224 220 844
www.divadlovioala.cz

14. 5. ve 20.00

Zelená lampa poezie

Hudebně-poetický večer českých arabských básníků (Bahbouh, Hedar, Hedarová, Keddám, Rahma)

*Stejně jako se říká, že co Čech, to muzikant, o Ara-bech prý platí, že co Arab, to básník. V Praze žije a tvoří několik arabských umělců. U příležitosti mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha ve Viole kouzelnou lampu hudby a poezie zažehnou tyto syrští a alžírští umělci: **Sana Hedarová, Saadat Ramadánová, Charif Bahbouh, Jafar Hedar, Adda Keddám, Rachid Rahma**. Za doprovodu živé hudby budou číst své básně v češtině a arabštině, řeč bude také o kaligrafii, o divadle, o ženách, psaní a vydávání knih, životě a kultuře Arabů žijících v Čechách.*

Večerem provází Lucie Němečková.